Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 21. januára 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Rovnaké zaobchádzanie s mužmi a ženami v oblasti sociálneho zabezpečenia – Smernica 79/7/EHS – Článok 4 ods. 1 – Dobrovoľný odchod do predčasného starobného dôchodku – Predčasný starobný dôchodok – Oprávnenosť – Výška dôchodku, ktorý sa má poberať a ktorá sa musí rovnať aspoň zákonom stanovenej minimálnej výške – Pomer pracovníkov každého pohlavia, ktorí sú vylúčení z nároku na predčasný starobný dôchodok – Odôvodnenie prípadného konkrétneho znevýhodnenia pracovníkov ženského pohlavia – Ciele sociálnej politiky dotknutého členského štátu“

Vo veci C-843/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Najvyšší súd Katalánska, Španielsko) z 12. novembra 2019 a doručený Súdnemu dvoru 20. novembra 2019, ktorý súvisí s konaním:

Instituto Nacional de la Seguridad (INSS)

proti

BT,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory N. Wahl, sudcovia F. Biltgen (spravodajca) a L. S. Rossi,

generálny advokát: G. Hogan,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), v zastúpení: A. Álvarez Moreno a G. Guadaño Segovia, splnomocnení zástupcovia,

– BT, v zastúpení: I. de Gispert Català, abogado,

– španielska vláda, v zastúpení: S. Jiménez García, splnomocnený zástupca,

– portugalská vláda, v zastúpení: A. Pimenta, M. Carneiro, J. Marques a P. Barros da Costa, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: španielčina.

– Európska komisia, v zastúpení: I. Galindo Martín a C. Valero, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením (Ú. v. ES L 6, 1979, s. 24; Mim. vyd. 05/001, s. 215).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Národný inštitút sociálneho zabezpečenia, Španielsko) a BT vo veci odmietnutia zo strany INSS priznať BT predčasný starobný dôchodok.

Právny rámec

Právo Únie

3 V zmysle článku 1 smernice 79/7:

„Účelom tejto smernice je postupné vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, ďalej len ‚zásada rovnakého zaobchádzania', v oblasti sociálneho zabezpečenia a v ďalších súčastiach sociálnej ochrany uvedených v článku 3."

4 Článok 3 ods. 1 písm. a) tejto smernice stanovuje, že táto smernica sa vzťahuje na zákonné systémy, ktoré poskytujú ochranu najmä pred takými rizikami, akým je „staroba".

5 Článok 4 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Zásadou rovnakého zaobchádzania sa rozumie, že neexistuje žiadna priama či nepriama diskriminácia z dôvodu pohlavia, najmä s odvolaním sa na manželský alebo rodinný stav, predovšetkým pokiaľ ide o:

– rozsah jednotlivých systémov a podmienky prístupu k nim,

– povinnosť platiť príspevky a výpočet príspevkov,

– výpočet dávok vrátane ich zvýšenia s ohľadom na manžela/manželku a závislé osoby, a podmienky určujúce trvanie a zachovanie nároku na dávky."

6 Článok 2 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (Ú. v. EÚ L 204, 2006, s. 23) znie:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

…

b) ‚nepriama diskriminácia‘: keď by zjavne neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax priviedli osoby jedného pohlavia do osobitnej nevýhody v porovnaní s osobami druhého pohlavia, pokiaľ toto ustanovenie, kritérium alebo prax nie sú objektívne odôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a potrebné;

…“

Španielske právo

7 Článok 59 Ley General de la Seguridad Social (všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení), ktorého konsolidované znenie bolo schválené na základe Real Decreto Legislativo 8/2015 (kráľovský legislatívny dekrét č. 8/2015) z 30. októbra 2015 (BOE č. 261 z 31. októbra 2015), v znení uplatniteľnom v čase skutkových okolností vo veci samej (ďalej len „LGSS“), má názov „Doplatky k dôchodkom nižším než minimum“. Tento článok vo svojom odseku 1 prvom pododseku stanovuje:

„Osoby majúce nárok na dôchodok zo systému sociálneho zabezpečenia, ktoré nemajú žiadny príjem z pracovnej činnosti, kapitálu alebo z podnikateľskej činnosti a kapitálových ziskov v súlade s tým, čo je pre tieto príjmy stanovené v rámci dane z príjmov fyzických osôb, alebo osoby, u ktorých takéto príjmy nepresahujú sumu, ktorú každý rok stanovuje Ley de Presupuestos Generales del Estado [všeobecný zákon o štátnom rozpočte], majú za podmienok stanovených v zákone alebo vo vykonávacom predpise nárok na doplatok potrebný na dosiahnutie výšky minimálneho dôchodku, ak majú bydlisko na španielskom území.“

8 Článok 208 LGSS s názvom „Predčasný odchod do dôchodku z vôle dotknutej osoby“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Dotknutá osoba má nárok na odchod do predčasného starobného dôchodku na vlastnú žiadosť, ak sú splnené tieto podmienky:

a) Do dosiahnutia dôchodkového veku, ktorý sa uplatní v každom prípade podľa článku 205 ods. 1 písm. a), jej chýbajú najviac dva roky, pričom opravné koeficienty, na ktoré odkazuje článok 206, sa na tento účel neuplatnia.

b) Preukázanie minimálnej doby skutočného poistenia v dĺžke 35 rokov bez zohľadnenia pomernej časti na takéto účely z dôvodu mimoriadnych odmien…

c) Po preukázaní splnenia všeobecných a osobitných podmienok uvedeného systému starobného dôchodku, musí byť výška dôchodku, ktorý sa má poberať, vyššia než výška minimálneho dôchodku, ktorý by danej osobe prináležal z dôvodu jej rodinnej situácie po dovŕšení veku 65 rokov. V opačnom prípade nie je možný odchod do tohto druhu predčasného starobného dôchodku.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

9 Na BT sa ako na zamestnankyňu v domácnosti vzťahoval španielsky osobitný systém sociálneho zabezpečenia vyhradený pre túto kategóriu pracovníkov (ďalej len „osobitný systém“). BT platila príspevky do tohto systému počas obdobia 14 054 dní, s výnimkou 166 dní.

10 Dňa 12. decembra 2016 BT požiadala INSS, aby jej bol s účinnosťou od 4. januára 2017, kedy dosiahne vek 63 rokov, priznaný predčasný starobný dôchodok podľa článku 208 LGSS.

11 Rozhodnutím z 19. decembra 2016, ktoré bolo potvrdené rozhodnutím prijatým na základe sťažnosti BT, INSS zamietol uvedenú žiadosť z dôvodu, že BT nespĺňa podmienku vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok stanovenú v článku 208 ods. 1 písm. c) tohto zákona, keďže výška dôchodku, ktorý by poberala, je nižšia než výška minimálneho dôchodku, ktorý by si mohla vzhľadom na svoju rodinnú situáciu nárokovať vo veku 65 rokov.

12 Juzgado de lo Social nº 10 de Barcelona (Pracovný súd č. 10 Barcelona, Španielsko) vyhovel žalobe, ktorú proti týmto rozhodnutiam podala BT. Tento súd rozhodol, že uvedené ustanovenie LGSS obsahuje nepriamu diskrimináciu voči ženám, ktorá je v rozpore so smernicou 79/7, keďže tieto ženy tvoria väčšinu v odvetví zamestnancov v domácnosti a keďže pracovník patriaci do tohto odvetvia, aj keby prispieval do osobitného systému počas obdobia 44 a pol roka, nemá nárok na dôchodok vo výške, ktorá by mu umožnila požiadať o predčasný starobný dôchodok vo veku 63 rokov a získať ho.

13 INSS podal proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd, konkrétne na Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Najvyšší súd Katalánska, Španielsko). Uvádza, že vymeriavací základ pre príspevky do osobitného systému bol pôvodne nižší ako vymeriavací základ pre príspevky do španielskeho všeobecného systému sociálneho zabezpečenia. V dôsledku toho boli dôchodky prispievateľov do osobitného systému takisto nižšie ako dôchodky prispievateľov do všeobecného systému. Vymeriavací základ pre príspevky do osobitného systému sa však postupne dorovnal na úroveň vymeriavacieho základu pre príspevky všeobecného systému po začlenení prvého uvedeného systému do druhého systému v roku 2012.

14 Podľa vnútroštátneho súdu sa článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS uplatňuje na všetkých pracovníkov, na ktorých sa vzťahuje všeobecný systém sociálneho zabezpečenia. Toto ustanovenie tým, že vylučuje z nároku na predčasný starobný dôchodok poistencov, ktorí sa dobrovoľne rozhodnú pre predčasný odchod do dôchodku, ale u ktorých výška takéhoto dôchodku nedosahuje minimálnu zákonnú výšku, na ktorú by mali nárok vo veku 65 rokov, bráni tomu, aby im bol vyplácaný doplatok k dôchodku, z ktorého by vyplývali náklady pre vnútroštátny rozpočet. Okrem toho je v súlade s cieľmi Európskej únie v oblasti dôchodkov spočívajúcimi v dosiahnutí trvalej rovnováhy medzi dobou práce a dobou dôchodku. V tejto súvislosti by bolo nezlučiteľné so snahou spočívajúcou vo zvyšovaní veku odchodu do dôchodku a v posilňovaní stimulov na predĺženie aktívneho života, ktorú podporuje Únia, aby pracovník mohol dobrovoľne znížiť vek svojho odchodu do dôchodku bez toho, aby došlo k zníženiu výšky jeho dôchodku, a to vďaka získaniu doplatku k dôchodku. Vnútroštátny súd okrem toho zdôrazňuje, že taká podmienka, akú stanovuje uvedené ustanovenie, neplatí, ak predčasný odchod do dôchodku súvisí s dôvodom, ktorý nemožno pripísať pracovníkovi, akým je reštrukturalizácia podniku, a teda sa na ňu vzťahuje článok 207 LGSS.

15 Vnútroštátny súd uvádza, že podľa oficiálnych štatistík 89 % zamestnancov v domácnosti poistených v osobitnom systéme sú ženy. Na účely preskúmania, či článok 208 ods. 1 písm. c) tohto zákona spôsobuje nepriamu diskrimináciu v neprospech pracovníkov ženského pohlavia, sa však tento súd domnieva, že je potrebné zohľadniť všetky osoby poistené vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia, ktoré patria do pôsobnosti tohto ustanovenia. Okrem osôb poistených v osobitnom systéme ide teda najmä o zohľadnenie žien, ktoré z iných dôvodov, akými sú napríklad manželstvo, deti alebo práca na kratší pracovný úväzok, platili príspevky v nižšej výške a počas kratšieho obdobia.

16 V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že zo štatistík, ktoré predložilo Ministerio de inclusión, Seguridad Social y Migraciones (Ministerstvo pre integráciu, sociálne zabezpečenie a migráciu, Španielsko), vyplýva, že doplatok k dôchodku na dosiahnutie zákonom stanovenej minimálnej výšky dôchodku poberá vyššie percento žien dôchodkýň ako mužov dôchodcov, čo naznačuje, že viac žien ako mužov je znevýhodnených ustanovením článku 208 ods. 1 písm. c) uvedeného zákona, ktoré podmieňuje získanie predčasného starobného dôchodku pracovníka, ktorý sa dobrovoľne rozhodol pre predčasný odchod do dôchodku, jeho nárokom na zákonom stanovenú minimálnu výšku dôchodku na

základe svojich vlastných príspevkov, bez vyplácania takéhoto doplatku k dôchodku. Vnútroštátny súd zdôrazňuje skutočnosť, že v roku 2018 poberalo doplatok k dôchodku 422 112 mužov, čo predstavuje 15,23 % dôchodkov mužov, oproti 468 822 ženám, teda 31,45 % dôchodkov žien.

17 Za týchto podmienok Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Najvyšší súd Katalánska, Španielsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa zákaz nepriamej diskriminácie na základe pohlavia na účely prístupu k dávkam sociálneho zabezpečenia a ich výpočtu, ktorý je stanovený v článku 4 smernice 79/7, vykladať v tom zmysle, že bráni alebo odporuje takej vnútroštátnej právnej norme, akou je článok 208 [ods. 1] písm. c) [LGSS], ktorá od všetkých poistencov všeobecného systému vyžaduje, aby sa výška dôchodku, ktorý sa má poberať, vypočítaná v súlade s riadnym systémom bez doplatkov do minimálnej výšky, v prípade dobrovoľného odchodu do predčasného starobného dôchodku, rovnala prinajmenšom minimálnemu dôchodku, keďže nepriamo diskriminuje ženy poistené vo všeobecnom systéme, pretože sa vzťahuje na oveľa väčší počet žien ako mužov?“

O prejudiciálnej otázke

18 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 smernice 79/7 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade dobrovoľného odchodu do predčasného starobného dôchodku pracovníka, ktorý sa zúčastňuje na všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia, podmieňuje jeho nárok na predčasný starobný dôchodok tým, aby sa výška tohto dôchodku rovnala aspoň minimálnej výške dôchodku, na ktorú by mal tento pracovník nárok vo veku 65 rokov, ak uvedená právna úprava znevýhodňuje najmä pracovníkov ženského pohlavia v porovnaní s pracovníkmi mužského pohlavia.

19 Treba uviesť, že článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS na účely priznania predčasného dôchodku na žiadosť dotknutej osoby vyžaduje, aby výška dôchodku, ktorý sa má poberať, bola vyššia ako minimálna výška dôchodku uplatniteľná na túto dotknutú osobu, keď dosiahne vek 65 rokov. Táto požiadavka dopĺňa ďalšie podmienky vzniku nároku na takýto predčasný starobný dôchodok uvedené v písmenách a) a b) tohto článku 208 ods. 1, ktoré spočívajú v dosiahnutí veku, ktorý nie je o viac ako 2 roky nižší ako vek stanovený týmto zákonom na vznik nároku na starobný dôchodok a preukázanie minimálnej doby skutočného poistenia v dĺžke 35 rokov.

20 Súdny dvor už mal príležitosť rozhodnúť, že právo Únie, konkrétne nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), v zásade nebráni takému ustanoveniu vnútroštátnej právnej úpravy, akým je článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS, na základe ktorého je priznanie predčasného starobného dôchodku zamietnuté v prípade, pokiaľ výška tohto dôchodku, na ktorú by mal žiadateľ nárok na účely takéhoto dôchodku, nedosahuje minimálnu výšku dôchodku, ktorú by poberal v čase dovŕšenia zákonného veku odchodu do dôchodku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. decembra 2019, Bocero Torrico a Bode, C-398/18 a C-428/18, EU:C:2019:1050, body 25 až 27).

21 Nič to však nemení na tom, že vo veci samej treba preskúmať, či je táto voľba vnútroštátneho zákonodarcu v súlade so smernicou 79/7 (pozri analogicky rozsudok zo 14. apríla 2015, Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, bod 26).

22 V tejto súvislosti konkrétne článok 4 ods. 1 prvá zarážka v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. a) treťou zarážkou tejto smernice zakazuje akúkoľvek diskrimináciu na základe pohlavia, pokiaľ ide okrem iného o podmienky prístupu k zákonným systémom, ktoré zabezpečujú ochranu v starobe [rozsudok

z 26. júna 2018, MB (Zmena pohlavia a starobný dôchodok), C-451/16, EU:C:2018:492, bod 32]. Je nesporné, že systém predčasného starobného dôchodku, o ktorý ide vo veci samej, je súčasťou týchto systémov.

23 Na úvod treba konštatovať, že vnútroštátna právna úprava, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, nepredstavuje diskrimináciu priamo založenú na pohlaví, pretože sa uplatňuje bez rozdielu tak na pracovníkov mužského pohlavia, ako aj na pracovníkov ženského pohlavia.

24 Pokiaľ ide o otázku, či takáto právna úprava obsahuje nepriamu diskrimináciu, treba pripomenúť, že tento pojem treba v kontexte smernice 79/7 chápať rovnako ako v kontexte smernice 2006/54 (rozsudok z 8. mája 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, bod 37 a citovaná judikatúra). Z článku 2 ods. 1 písm. b) tejto poslednej uvedenej smernice pritom vyplýva, že nepriama diskriminácia na základe pohlavia znamená situáciu, v ktorej by zjavne neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax priviedli osoby jedného pohlavia do osobitnej nevýhody v porovnaní s osobami druhého pohlavia, pokiaľ toto ustanovenie, kritérium alebo prax nie sú objektívne odôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa nie sú primerané a nevyhnutné.

25 Existencia takého znevýhodnenia sa môže konštatovať, najmä pokiaľ sa preukáže, že taká právna úprava, o akú ide vo veci samej, sa negatívne dotýka podstatne vyššieho počtu osôb jedného pohlavia v porovnaní s osobami druhého pohlavia. Vnútroštátny súd musí overiť, či v konaní vo veci samej ide o takýto prípad (pozri najmä rozsudok z 8. mája 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, bod 38 a citovanú judikatúru).

26 Za predpokladu, tak ako v prejednávanom prípade, že vnútroštátny súd má štatistické údaje, podľa Súdneho dvora na jednej strane tomuto vnútroštátnemu súdu prináleží, aby zohľadnil všetkých pracovníkov, na ktorých sa vzťahuje vnútroštátna právna úprava, na ktorej sa rozdielne zaobchádzanie zakladá, a na druhej strane najlepšia porovnávacia metóda spočíva v porovnaní jednotlivých pomerov pracovníkov, ktorí sú dotknutí údajným rozdielnym zaobchádzaním a ktorí ním nie sú dotknutí, a ktorí patria do pôsobnosti tejto právnej úpravy v rámci pracovnej sily ženského pohlavia, s tými istými pomermi v rámci pracovnej sily mužského pohlavia, na ktoré sa vzťahuje táto pôsobnosť [pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. septembra 2020, YS (Podnikové dôchodky riadiacich pracovníkov), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 52 a citovanú judikatúru].

27 V tejto súvislosti vnútroštátnemu súdu prináleží, aby posúdil, v akom rozsahu sú štatistické údaje, ktoré mu boli predložené, hodnoverné a či ich možno zohľadniť, t. j. či hlavne nejde o vyjadrenie náhodných či krátkodobých javov a či sú dostatočne významné [rozsudok z 24. septembra 2020, YS (Podnikové dôchodky riadiacich pracovníkov), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 51 a citovaná judikatúra].

28 V prejednávanej veci treba v prvom rade, ako to navrhuje vnútroštátny súd, zohľadniť nielen poistencov osobitného systému, ale aj všetkých pracovníkov podliehajúcich španielskemu všeobecnému systému sociálneho zabezpečenia, v rámci ktorého sú uvedení poistenci v osobitnom systéme integrovaní. Právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, sa totiž uplatňuje na všetkých poistencov v uvedenom všeobecnom systéme.

29 V druhom rade, ako tiež uvádza vnútroštátny súd, pomer osôb poistených vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia znevýhodnených článkom 208 ods. 1 písm. c) LGSS možno spoľahlivo identifikovať zohľadnením počtu dôchodcov, ktorí poberajú doplatok k dôchodku na dosiahnutie minimálneho zákonného dôchodku vo vzťahu k celkovému počtu dôchodcov, na ktorých sa vzťahuje tento systém. Práve osobám poberajúcim doplatok k dôchodku by totiž bola zamietnutá žiadosť o predčasný starobný dôchodok podľa uvedeného ustanovenia, keďže výška dôchodku, ktorý by sa poberal v čase podania takejto žiadosti, by bola nižšia ako uvedený zákonom stanovený minimálny dôchodok. Naopak, zohľadnenie len tých osôb, ktorým bola skutočne zamietnutá žiadosť o predčasný

starobný dôchodok podľa článku 208 ods. 1 písm. c) tohto zákona, ako to navrhujú INSS a španielska vláda vo svojich písomných pripomienkach, nie je nevyhnutne ukazovateľom počtu osôb dotknutých týmto ustanovením, keďže nie je vylúčené, že mnohé z týchto osôb takúto žiadosť nepodali.

30 V treťom rade však na účely určenia, či v prejednávanej veci článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS sám osebe zahŕňa nepriamu diskrimináciu, ktorá je v rozpore s článkom 4 ods. 1 smernice 79/7, treba zohľadniť osoby, ktorým bol zamietnutý predčasný starobný dôchodok výlučne na základe tohto článku 208 ods. 1 písm. c), bez ohľadu na osoby, ktoré okrem podmienky stanovenej v tomto ustanovení nespĺňajú aj podmienky nároku na takýto dôchodok týkajúce sa veku alebo doby poistenia stanovené v článku 208 ods. 1 písm. a) a b). Ako teda INSS a španielska vláda uvádzajú vo svojich písomných pripomienkach, existencia alebo neexistencia takejto nepriamej diskriminácie môže byť odhalená tým, že sa v priebehu toho istého roka zohľadní počet nových dôchodcov, ktorí spĺňajú podmienku uvedenú v článku 208 ods. 1 písm. b) LGSS, a to že sú poistení viac ako 35 rokov, a ktorí poberajú doplatok k dôchodku, v porovnaní s celkovým počtom nových dôchodcov počas toho istého roka.

31 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že pokiaľ ide o vec samu, ak by štatistiky predložené vnútroštátnemu súdu mali preukázať skutočnosť, že medzi novými dôchodcami ženského pohlavia, na ktoré sa vzťahuje všeobecný systém sociálneho zabezpečenia, časť z nich, ktorá platila príspevky viac ako 35 rokov a dostáva doplatok k dôchodku, je podstatne vyššia než tá, ktorá bola konštatovaná medzi novými dôchodcami mužského pohlavia, na ktorých sa vzťahuje tento systém, malo by to viesť k záveru, že článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS obsahuje nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia v rozpore s článkom 4 ods. 1 smernice 79/7, pokiaľ nie je odôvodnená objektívnymi skutočnosťami, ktoré nijako nesúvisia s diskrimináciou na základe pohlavia (pozri analogicky rozsudok z 8. mája 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, bod 47).

32 Právna úprava dotknutá vo veci samej by tak bola odôvodnená najmä vtedy, ak by vnútroštátny súd musel konštatovať, že zodpovedá legitímnemu cieľu sociálnej politiky, je primeraná na dosiahnutie tohto cieľa a je potrebná na tento účel, pričom ju možno považovať za vhodnú na zabezpečenie uvedeného cieľa len vtedy, ak skutočne zodpovedá snahe dosiahnuť ho a ak sa uplatňuje koherentne a systematicky [pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. septembra 2020, YS (Podnikové dôchodky riadiacich pracovníkov), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 56 a citovanú judikatúru].

33 Okrem toho treba pripomenúť, že členské štáty pri výbere opatrení vhodných na dosiahnutie cieľov ich sociálnej politiky a zamestnanosti disponujú veľkou mierou voľnej úvahy [rozsudok z 24. septembra 2020, YS (Podnikové dôchodky riadiacich pracovníkov), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 57 a citovaná judikatúra].

34 V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že španielsky zákonodarca prijal článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS vzhľadom na španielske právo, podľa ktorého nikto nesmie poberať dôchodok nižší ako minimálny dôchodok stanovený každý rok, považovaný za životné minimum, čo v určitých prípadoch vedie k vyplateniu doplatku k dôchodku v súlade s článkom 59 uvedeného zákona. Právna úprava dotknutá vo veci samej tak má za následok, že určitému počtu pracovníkov, ktorí chcú dobrovoľne odísť do predčasného dôchodku a z tohto dôvodu poberať predčasný starobný dôchodok, bude tento dôchodok zamietnutý z dôvodu, že jeho výška je nižšia ako výška minimálneho dôchodku a že z tohto dôvodu podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva vzniká dotknutému pracovníkovi nárok na doplatok k dôchodku.

35 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že poskytnutie príjmu, ktorý sa rovná sociálnemu minimu, tvorí neoddeliteľnú súčasť sociálnej politiky členských štátov, a na druhej strane, že vyplatenie vyrovnávacieho príspevku, ktorý má svojmu príjemcovi zabezpečiť životné minimum v prípade nedostatočného dôchodku, predstavuje legitímny cieľ sociálnej politiky, ktorý nesúvisí s diskrimináciou na základe pohlavia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. októbra 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, body 89 až 91 a citovanú judikatúru).

36 Pokiaľ ide o odôvodnenie vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, INSS a španielska vláda vo svojich písomných pripomienkach tvrdia, že článok 208 ods. 1 písm. c) LGSS sa tým, že z nároku na predčasný starobný dôchodok vylučuje osoby, ktoré sa rozhodnú pre predčasný odchod do dôchodku, ale ktoré vzhľadom na výšku tohto dôchodku majú nárok na doplatok k dôchodku, usiluje o zachovanie životaschopnosti španielskeho systému sociálneho zabezpečenia a dosiahnutie udržateľnej rovnováhy medzi dobou zamestnania a dobou dôchodku, keďže neobmedzený nárok na predčasný dôchodok by mal závažné dôsledky na financovanie tohto systému.

37 V tomto kontexte tak z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ako aj z písomných pripomienok INSS a španielskej vlády vyplýva, že uvedené ciele vnútroštátnej právnej úpravy dotknutej vo veci samej sú v súlade s cieľmi Únie uvedenými v Zelenej knihe Komisie zo 7. júla 2010 s názvom „Snaha o primerané, trvalo udržateľné a bezpečné európske dôchodkové systémy“ [KOM(2010) 365 v konečnom znení], ako aj v Bielej knihe tejto inštitúcie zo 16. februára 2012 s názvom „Program pre primerané, bezpečné a udržateľné dôchodky“ [COM(2012) 55 final], usilujúcimi sa o udržateľnú rovnováhu medzi dobou zamestnania a dobou dôchodku najmä s ohľadom na vývoj očakávanej dĺžky života, aby tak bola zabezpečená primeranosť a životaschopnosť dôchodkových systémov.

38 Súdny dvor však už mal príležitosť rozhodnúť, že hoci rozpočtové hľadisko nemôže odôvodniť diskrimináciu v neprospech jedného pohlavia, ciele spočívajúce v zabezpečení udržateľného financovania starobných dôchodkov možno vzhľadom na širokú mieru voľnej úvahy, ktorú majú členské štáty, naopak považovať za ciele predstavujúce legitímne ciele sociálnej politiky, ktoré nesúvisia s diskrimináciou na základe pohlavia [pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. septembra 2020, YS (Podnikové dôchodky riadiacich pracovníkov), C-223/19, EU:C:2020:753, body 60 a 61].

39 Z toho vyplýva, že ciele uvádzané INSS a španielskou vládou môžu v zásade odôvodniť prípadné rozdielne zaobchádzanie v neprospech pracovníkov ženského pohlavia, ktoré nepriamo vyplýva z uplatnenia článku 208 ods. 1 písm. c) LGSS.

40 Takáto vnútroštátna právna úprava sa zdá byť primeraná na dosiahnutie uvedených cieľov. Vylúčenie z nároku na predčasný starobný dôchodok osôb, ktoré majú v úmysle dobrovoľne odísť do predčasného dôchodku, ale u ktorých výška takéhoto dôchodku zakladá nárok na doplnok k dôchodku, má totiž za cieľ chrániť finančné prostriedky španielskeho systému sociálneho zabezpečenia a smeruje k predĺženiu aktívneho života týchto osôb. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, v prípade neexistencie takéhoto vylúčenia by právo dotknutých osôb poberať predčasný starobný dôchodok spolu s doplatkom k dôchodku malo škodlivý dopad na dosiahnutie týchto cieľov, keďže by uvedeným osobám najmä umožnilo pracovať kratšie a predčasne odísť do dôchodku bez toho, aby tým u týchto osôb nevyhnutne došlo k zníženiu výšky ich budúceho dôchodku.

41 Okrem toho treba konštatovať, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej sa uplatňuje koherentným a systematickým spôsobom, keďže sa uplatňuje na všetkých pracovníkov poistených v španielskom všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia.

42 Zdá sa tiež, že táto vnútroštátna právna úprava nevedie k opatreniam, ktoré by išli nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaných cieľov. Takáto právna úprava totiž zakazuje prístup k starobnému dôchodku iba osobám, ktoré sa dobrovoľne rozhodnú odísť do predčasného dôchodku, ale u ktorých by výška dôchodku znamenala záťaž pre vnútroštátny systém sociálneho zabezpečenia, keďže by im bol vyplácaný doplatok k dôchodku. Okrem toho zo spisu vyplýva, že takéto vylúčenie sa môže uplatniť len za predpokladu, že k predčasnému odchodu do dôchodku pracovníka dôjde z jeho vlastnej vôle, a nie z dôvodu, ktorý mu nemožno pripísať, napríklad pri reštrukturalizácii podniku. Ako navyše uviedla Komisia vo svojich písomných pripomienkach, vnútroštátny zákonodarca nemal z legislatívneho hľadiska inú možnosť než stanoviť výnimku zo záruky minimálnej výšky dôchodku v prípade dobrovoľného odchodu do predčasného dôchodku bez toho, aby ohrozil cieľ sociálnej politiky sledovaný touto zárukou, ako je uvedený v bode 35 tohto rozsudku.

43 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 smernice 79/7 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade dobrovoľného odchodu do predčasného starobného dôchodku pracovníka, ktorý sa zúčastňuje na všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia, podmieňuje jeho nárok na predčasný starobný dôchodok tým, aby sa výška tohto dôchodku rovnala aspoň minimálnej výške dôchodku, na ktorú by mal tento pracovník nárok vo veku 65 rokov, aj keď uvedená právna úprava znevýhodňuje najmä pracovníkov ženského pohlavia v porovnaní s pracovníkmi mužského pohlavia, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, pokiaľ je tento dôsledok možné odôvodniť legitímnymi cieľmi sociálnej politiky, ktoré nesúvisia s diskrimináciou na základe pohlavia.

O trovách

44 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 1 smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade dobrovoľného odchodu do predčasného starobného dôchodku pracovníka, ktorý sa zúčastňuje na všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia, podmieňuje jeho nárok na predčasný starobný dôchodok tým, aby sa výška tohto dôchodku rovnala aspoň minimálnej výške dôchodku, na ktorú by mal tento pracovník nárok vo veku 65 rokov, aj keď uvedená právna úprava znevýhodňuje najmä pracovníkov ženského pohlavia v porovnaní s pracovníkmi mužského pohlavia, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, pokiaľ je tento dôsledok možné odôvodniť legitímnymi cieľmi sociálnej politiky, ktoré nesúvisia s diskrimináciou na základe pohlavia.

Podpisy